

© WESTEND61/CORBIS

Světový den životního prostředí

Lesy: Příroda ve vašich službách

Program OSN na ochranu životního prostředí (UNEP)
Informační centrum OSN v Praze (UNIC)

Světový den životního prostředí (**5. června**) je každoroční příležitostí k prezentaci ekologických témat a podpoře aktivit ve prospěch životního prostředí. Centrem globálních oslav je letos Indie. Rozhodnutí o připomínání Světového dne životního prostředí přijalo v roce 1972 Valné shromáždění OSN. Členské státy tím podtrhly význam první globální konference o životním prostředí, která byla zahájena 5. června 1972 ve Stockholmu. V témže roce vznikl i Program OSN pro životní prostředí (UNEP).

Téma letošního světového dne, **Lesy: Příroda ve vašich službách**, souvisí s **Mezinárodním rokem lesů**, vyhlášeným na rok 2011 Organizací spojených národů. Lesy plní životně důležité funkce pro obyvatelnost Země.

Důležitá fakta o lesích:

- pokrývají 31 % rozlohy pevniny
- primární les tvoří 36 % všech lesů
- na lesích závisí obživa více než 1,6 miliardy lidí
- v lesích žije 80 % suchozemských biologických druhů
- výnosy obchodu s produkty z lesů činily v roce 2004 podle odhadů 327 miliard amerických dolarů
- 300 milionů lidí na celém světě má své obydlí v lesích
- ekonomicky je využíváno 30 % lesů světa
- poskytují obživu pro 1,6 miliardy lidí
- sehrávají klíčovou úlohu v boji proti klimatické změně - do ovzduší vypouštějí kyslík a zadržují CO₂
- vyživují řeky a zásadně ovlivňují zásobování vodou v polovině světových velkoměst
- omezují ničivý dopad bouří, záplav a požárů
- jsou zelenými plírci planety, nezbytnými pro přežití veškerého lidstva (7 miliard lidí).

Lesy ztělesňují mnohé z toho, co je v našich životech dobré a zdravé. Navzdory jejich ekologickému, ekonomickému, společenskému i zdravotnímu významu ale dochází k jejich ničení. Celosvětové odlesňování pokračuje velkou rychlostí: každý rok je zničeno 13 milionů hektarů lesa. To je plocha velká jako území Portugalska.

Příčinou je honba za okamžitým ziskem (např. těžba dřeva). Lidé, kteří jsou na lesích existenčně závislí, ale bojují o přežití. Mnoha vzácným živočišným druhům hrozí vyhynutí. Mizí biologická rozmanitost. Poškození životně důležitých lesních systémů pokračuje den za dnem a v konečném důsledku ztrácíme všichni.

Tento trend ale lze zvrátit. Současný způsob života se může změnit. Budoucnost pak bude zelenější a lesy se stanou základem udržitelného rozvoje a zelených ekonomik. Konzervace lesů a jejich další rozšiřování musíme považovat za obchodní příležitost. Investice ve výši 30 miliard amerických dolarů na boj proti odlesňování a degradaci lesů by mohla mít návratnost ve výši 2,5 bilionu dolarů, získaných za nové výrobky a služby.

Cílené investice do lesnictví by navíc mohly ve světě vytvořit až deset milionů nových pracovních míst. Mnohé země již vytušily, jaký potenciál představují obnovitelné zdroje energie a zisky ze zelené ekonomiky, ale aby mohlo dojít k transformaci, je nezbytné, aby se lesy staly prioritou celosvětové politiky.

Záchrana lesů = změna životního stylu

Pokud jste si někdy kladli otázku, jak zachránit celý les, pak odpověď je celkem prostá: je třeba změnit životní styl. Lesy mají v našich životech rozmanité funkce: jsou zdrojem obživy, útočištěm mnoha živočišných druhů, zajišťují čistý vzduch.

S nárůstem znečištění ovzduší často o lesích mluvíme jako o „plících Země“. Vlivem odlesňování a eroze je v ovzduší o 20 % více skleníkových plynů, které by lesy byly schopné absorbovat, pokud bychom se o ně dobře starali. K degradaci lesů přispívají tři hlavní příčiny: komerční těžba dřeva, požáry a sběr dříví na otop. Podílí se na ní ale i hmyz a jiní škůdci.

Odlesňování a degradace

Odlesňováním míníme zmenšování plochy lesních porostů. Významnými příčinami odlesňování jsou komerční těžba dřeva a požáry.

Degradace je zhoršování kvality lesních porostů. Kvalitu lesů lze zjistit sledováním míry přežití jejich ekosystémů, například jednotlivých pater vegetace, půdy, flóry a fauny. Mezi příčiny degradace patří sběr dříví na otop nebo působení hmyzu a dalších škůdců.

Přínos a užitek

Lesy poskytují důležité přírodní zdroje, jako je stavební dříví, topivo, kaučuk, materiál pro výrobu papíru nebo léčivé rostliny. Lesy podporují kvalitu a dostupnost pitné vody. Více než tři čtvrtiny celosvětových zásob pitné vody pochází ze zalesněných oblastí. Kvalita vody se snižuje v závislosti na snižování kvality a rozlohy lesů.

Zmírňování klimatické změny

Klíčová role lesů ve společném boji proti klimatické změně je všeobecně známa. Zadržují uhlík a z atmosféry pohlcují oxid uhličitý.

Biodiverzita

Lesy jsou biologicky nejrozmanitějším ekosystémem na pevnině, žije v nich více než polovina suchozemských živočišných druhů, od velkých lidoopů po nejmenší živočichy.

Hospodářství a obživa

Přímo na lesích závisí živobytí více než 1,6 miliardy lidí.

Produkty & biologická rozmanitost

V mnoha rozvojových zemích pochází z lesů více než 80 % energie spotřebovávané obyvatelstvem a průmyslem. Obrat obchodu s dřívím a dalšími produkty se odhaduje na téměř 330 miliard amerických dolarů ročně. Tato hodnota se dále zvyšuje zpracováním do nespočetného množství předmětů denní potřeby včetně farmaceutických výrobků.

OSN na ochranu lesů

V roce 2008 zahájila OSN v rozvojových zemích iniciativu Snižování emisí způsobených odlesňováním a degradací lesů (*Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation – REDD*). Program pomáhá rozvojovým zemím připravit a do praxe uvést národní strategie a je založen na výkonných a expertních kapacitách Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO), Rozvojového programu OSN (UNDP) a Programu OSN na ochranu životního prostředí (UNEP). V současné době se na něm podílí 29 partnerských států z Afriky, Asie a Tichomoří, a Jižní Ameriky. REDD je považován za jeden z neefektivnějších způsobů stabilizace koncentrace skleníkových plynů v atmosféře s cílem zabránit vzestupu globální teploty o dva stupně Celsia.

Co můžete udělat vy?

Rychlý a snadný způsob, jak se zapojit, je upozornit druhé na téma ochrany lesů, zorganizovat či zapojit se do nějaké akce nebo iniciativy na ochranu lesů.

Vlády států by měly zavést do praxe politiku udržitelného využívání lesů. Měly by vymezovat oblasti obývané ohroženými živočišnými druhy a podporovat obnovu vyčerpaných lesů.

Soukromé firmy mohou investovat do zelené ekonomiky a vytvořit si u zákazníků pověst společensky odpovědných firem. Mohou uplatňovat dodavatelské procesy založené na udržitelné správě lesů, jako například nákup výrobků s certifikátem *Forest Stewardship Council (FSC)*. **Staňte se ve své firmě prvním, kdo ji posune k zelenému růstu!**

Občanská společnost může hrát významnou úlohu prostřednictvím nezávislého pozorování všech zúčastněných, zvyšováním povědomí o problematice lesů a podporou občanských iniciativ.

Nejen soukromé firmy, ale i jednotlivci mohou uvážlivě vybírat výrobky, které si kupují, a zaměřit se na ty, které pocházejí z udržitelných zdrojů. Znamená to například ujistit se, že nábytek, dřevo či papír, které kupujete, mají ověřený původ z legálních zdrojů. Rychle a snadno se o tom ujistíte, pokud na výrobku najdete logo FSC.

Budoucnost lesů a přírody záleží na našem zájmu, odpovědnosti a životním stylu. Udržitelnost se musí stát součástí všech našich rozhodnutí.

UNITED NATIONS
Informační centrum OSN v Praze

nám. Kinských 6, 150 00 Praha 5, Česká republika
T: +420 257 199 831, info@osn.cz, www.osn.cz

